

Istanbul

Riiitch, riiitch. Det låter som de river sönder lakan därute i hotellkorridoren. Långa utdragna *riiitch* om och om igen. När jag går ut syns ingen till, men hissdörren blockeras av en manshög hoptejpädd nylonsäck. Det skulle kunna vara tvätt. Eller något annat...

Men vem bryr sig om hotellmysterier när Istanbul kokar därute, väntar på att bli upptäckt av varje ny besökare; svårframkomlig, nonchalant, förfallen men fungerande.

Jag parerar mig fram på vinterleriga, gropiga trottoarer, förbi intetsägande, grå husfasader och raketformade minareter, genom massan av män, män, män som går, springer, säljer saker, kör pirror, bär säckar, åker taxi, buss, lastbil, spårvagn.

Männen leker i den här staden. De sliter och skojar och tjänar sitt bröd. I Istanbul går männen arm i arm, kapabla och förenade. Det finns en värme i handslagen, en samhörighet. Självt går jag alltmer som i en tunnel. Till en början orolig för att bli antastad, avklädd, våldtagen och bortförd. Men det är knappt någon som tittar på mig i de mörka gränderna där jag är ensam kvinna bland miljoner män.

PÅ BUSSEN

– Come in! Come in! vrålar busschauffören. Motorn rusar. Han ska precis gasa iväg ut ur Anadolu Karagi. Jag hoppar på i farten. How much? undrar jag. Sit here! svarar han. Han vill inte ta betalt, men kommenderar mig att sätta mig på platsen bakom förarsätet. Bussen är halvfull av sjömän och äldre par. Alla betraktar mig skumt när jag flämtande slår mig ned. – What's your name? frågar chauffören i samma ögonblick som bussen kränger till över det första stupet. Han vill prata. Få kontakt. Vad mer? Eftersom han inte vill ta betalt står jag ofrivilligt i skuld till honom. Han har mig som i en liten ask. – Jag är Ahmet! Jag är busschaufför! Engelskan är inte den bästa, men jag förstår nästan allt han säger. Att han läst ekonomi, att han undrar hur vi har det i Sverige och att han gärna vill träffa mig imorgon. – Jag vet inte om min pojkvän vill att jag träffar dig, kontrar jag. – Aha, du reser med en vän! Inga problem. Du ringer mig imorgon. Då är jag ledig. Jag vill visa dig hela Istanbul. Titta! Det här är Beylerbeyi. Här bor jag. – Har du familj? – Ja, jag är gift och har en son. Han är tre år. Min fru arbetar som småskolelärare.

Då grips jag av en väldig längtan bort. Jag vill inte vara i den här krängande bussen, av artighet tvingad till en haltande konversation med en man med dolda avsikter. Hellre vill jag sitta i ett kök någonstans och tala med en kvinna, hans fru, om frukostbestyr och barnuppfostran. En yngling i 14-årsåldern bryter plötsligt in i samtalet mellan mig och Ahmet. Han ställer några frågor på engelska. Antagligen de enda han kan, eftersom de inte får lära sig främmande språk i skolan. – You like Istanbul? – Good in Sweden? – Are you married? – Do you drive car? Svaren intresserar honom inte. Eller så förstår han inte. Står där och hänger vid ledstången med sina gängliga armar och ben. Vid en hållplats hoppar han plötsligt av och försvinner utan ett ord.

Färden mot Istanbul tycks aldrig ta slut. Solen vräker in genom vindrutan och jag är alldeles för varmt klädd. Efter en evighet (en timme) är vi framme vid ändhållplatsen i Üsküdar, men Ahmet vill inte låta mig försvinna. Han vill bjuda på kaffe, mat, uppehåller mig så att jag nästan missar båten över till Eminönü. Lyckligtvis har han en busstur till att passa. Ett fast handslag – adjö – sen ombord. Vad är jag nu? Raddad eller bara en otacksam jävel?

I BASTUN

Trappan leder från gatan Emin Sinan Hamami nedåt mot underjorden genom en gisten dörr. I den fuktiga

hallen ekar ljudet av en TV-apparat. Förstrött pekar mannen i kassan på en gulnad skylt: 100.000 lira för bad. 300.000 lira för bad och massage. Jag överlämnar mig. Tränger djupare in i de mögeldoftande ottomanska 1400-talsvalven till kvinnornas avdelning. Klär av mig i en liten hytt. Huttrar ynkligt. Mellan de drypande väggarna arbetar en kvinna som visar hur jag ska linda handduken om höften, och följa med. En dörr till, flera valv. Genom en svalare avdelning till Göbek Tasi – det heta marmorpodiet. Kvinnan har fullt sjå att ordlöst visa mig var jag ska tvätta av mig och hur jag sedan ska lägga mig ned på marmorn, vilket jag lydigt gör sedan hon avlägsnat sig. Läger mig på rygg och bränner skulderbladen – så het är marmorn. Ser upp i takkupolen hur ångan stiger och bildar droppar på de små rutorna. Hör regnet slå från utsidan. Känner värmen tränga längre och längre in. Luckrar upp, slappnar av.

Plötsligt får jag sällskap. Det är en svartmuskig liten kvinna iklädd endast höga, svarta badbyxor och kippande plastsandaler. Vi hälsar lite tafatt på olika språk innan hon plaskar av sig i en av marmorfontarna och kommer fram. Jag ska just göra plats för att ge plats, när hon säger något och tar min arm. Upp! Vänd på dig! Något i den stilen. Det är hon som är min massös, nu beväpnad med något som ser ut som en bit tjärpapp. Med den borstar hon mig sedan ren med återhållen andning. Tar i från hårfästet ned till tårna. Chockerad ser jag hur stora, feta korvar av smuts lösgör sig ur skinnet. Jag känner mig som ett barn. Ett smutsigt barn under hennes väldiga, gungande byst.

Efter sköljning smörjer hon in mig med tvål. Millimeter för millimeter. Masserar rytmiskt varje muskel. Hennes järngrepp tar om min smala nacke. Ett knyck bara... Hennes tummar över min blottade strupe... Slutligen sitter jag på huk mellan hennes nakna knän och låter henne tvätta mitt huvud, mitt hår om och om igen. Balja efter balja hett vatten forsar över mig. Pånyttfödd och med ångande hud kan jag sedan klä på mig och gå ut i männens värld.

BLAND KVINNAN

Frånvaron av turkiska kvinnor ute i samhället skulle kunna uppvägas av att premiärministern heter Tansu Ciller och är just en turkisk kvinna. Men inte ens det övertygar mig om att allt är som det ska. Jag saknar dem. Vad gör de hela dagarna – utom att massera blekfisar i katakomberna? Spelar de kort? Bakar de bröd? De skyntar förbi i ögonvrån. Försvinner snabbt med sjalar knutna under hakan, eller med löst fladdrande hår och en bok under armen. De är alltid på väg någon annanstans.

I början trodde jag att det var Istanbulkvinnorna som gick Divan Yolu fram arm i arm, skrattande och stojande som vilka väninnor som helst. Klädda och fria som jag. Men det var innan jag förstod att 99 procent av kvinnorna i stadsdelen Aksaray inte var bosatta där, utan utländskor på handelsresa. Det är inte turkiska kvinnor som sliter i varorna på gatorna, i basarerna och butikerna, som bredbent köpslår med buntvis med dollar, bevakande sina kassar som lejoninnor. Det är ryskor. De svämmas över hotellen, sprider sig över hela stadsdelen och köper allt. Särskilt det som är nästan äkta, som konstläderjackor, plastblommor och syntetöverkast. Men också riktiga don som strykbrädor, verktygslådor, elkaminer, bildelar, dasslock och strömbrytare. De köper inte tio garnnystan. De köper tio balar. Skor i 50-pack. 45 meter vaxduk. Ytterligare en chokladask. Bara en tröja till. De släpar och drar påsar och kartonger till hotellen, eller hyr en springpojke med pirra. Sen packar de. Trycker ihop. Binder. *Riiitch, riiitch!* Tejpar besinningslöst gigantiska nylonsäckar och sen iväg i överfulla bussar till flygplatsen med sin osannolika last, containerflyg till Moskva eller kanske Bukarest. Och sedan? Försäljning, nya dollar och tillbaka igen. *Riiitch, riiitch!*

© Tina Messing

Även publicerad i *Vagabond nr 1 1996*